

Bo Møhl om sin helt — Danmarks første sexologi-professor, Preben Hertoft

Af Henning Due, *journalist*

Hvem var han?

Preben var psykiater og overlæge ved Rigshospitalets psykiatriske afdeling fra 1973. Han blev overlæge på Sexologisk Klinik på Rigshospitalet i 1986, dengang klinikken blev oprettet, og blev senere landets første professor i klinisk sexologi ved Københavns Universitet i 1994.

Hvordan gjorde han sig bemærket?

- Første gang, da han udgav sin disputats, *Undersøgelser over unge mænds seksuelle adfærd, viden og holdning*, i 1968. Siden blev han den førende forsker inden for udviklingen af sexologi som videnskab i Danmark, og han skrev bl.a. den første lærebog i sexologi i Norden til læger og psykologer, der udkom i 1976.

Hvorfor er han din helt?

- Han havde et mod til at beskæftige sig med ting, som ikke var anerkendt dengang, og han hjalp patienter, som ingen andre ville tale med. På Afdeling O og på Sexologisk Klinik på Rigshospitalet, hvor vi arbejdede sammen, mødte vi bl.a. mennesker med en seksualitet, som ikke var accepteret af samfundet. Blottere, transvestitter, pædofile, transseksuelle, sado-masochister.

Prebens holdning var, at vi som klinikere måtte vide, hvordan disse mennesker lever deres liv. Han insisterede på, at vi tog ud og besøgte dem i deres subkulturer, og vi tog til møder i bl.a. Transvestitforeningen og pædofilforeningen. Det var meget lærerigt.

Hvordan mødte du ham?

- Jeg mødte først Preben i 1979 som studerende og senere i 1982, da jeg fik en kandidatstilling på afdeling O på Rigshospitalet, hvor han var overlæge. Der fik jeg mulighed for at arbejde tæt sammen med ham.

Hvad lavede I sammen dengang?

- Vi udviklede terapeutiske modeller til behandling af par med seksuelle dysfunktioner - fx manglende evne til at få orgasme, rejsningsproblemer, smerter ved samleje, nedsat lyst m.m. Vi var inspirerede af de amerikanske sexterapeuter Masters og Johnson. Vi implementerede deres ideer i Danmark, men med en psykodynamisk forståelse, hvor pardynamikken og det hele menneske kom i centrum. Hos os handlede det ikke kun om kønsorganer.

Hvordan var han at arbejde sammen med?

- Han havde en grundlæggende tillid til mennesker og tog udgangspunkt i, at mennesker gør det bedste, de kan. Man følte sig altid set og anerkendt, når man var sammen med Preben. Han besad en utrolig varme, en medmenneskelig interesse, en unik rummelighed, og han havde meget humor. Som leder skammede han aldrig en ud, men han var direkte i sine formuleringer, og vi havde et *bon mot* - 'Det er ikke godt nok til mit bord', hvis ikke man havde gjort sit arbejde godt nok. Det var ikke bare en leg at arbejde sammen med ham, og der lå implicit et krav om, at man skulle gøre sit bedste, være dygtig og vidende.

Hvordan husker du tilbage på dit arbejde sammen med ham?

- Det var de bedste år af min karriere, da vi arbejdede sammen i årene fra 1986 til 1998. Da han blev pensioneret, valgte jeg at gå sammen med ham. Som psykolog havde jeg desværre ingen mulighed dengang for at træde ind i ledelsen og fortsætte Prebens stil.

Skilte han vandene på Riget?

- Tværtimod. Preben var en brobygger og var dygtig til at skabe samarbejde. Med subkulturer, internationale forskningsmiljøer, kolleger, men også med studerende, som han altid var åben for at tale med og give gode råd og udveksle ideer med. Klimaet på klinikken var en unik blanding af høj faglighed og sjove episoder.

Kan du give et eksempel på det?

- Jeg kan huske en dag i 1989, da Sexologisk Klinik fik besøg af den anerkendte norske sexolog Thore Langfeldt. Samme dag afholdt vi et møde med en gruppe repræsentanter fra SM-foreningen Det Sorte Selskab. Der sad vi så og lyttede til fortællinger om sadomasochisme, og det gjorde stort indtryk på Thore Langfeldt, at han sad på landets sexologiske universitetsklinik og fik demonstreret slagteknik af en SM-udøver, som undervejs hev den kvindelige partners skørt op, så vi kunne se, at hun ingen trusser havde på.

Skilte han sig ud inden for lægefaget?

- Enhver form for markering af privilegier, magt eller distance var ham i mod. En dag skulle han ud af et lukket afsnit på Rigshospitalet og forsøgte at komme ud ad døren sammen med en yngre nyansat læge. Hun afviste ham venligt, men

bestemt, og smilede overbærende, da Preben sagde "jamen, jeg er overlæge her på afdelingen". "Det kan enhver komme og sige", var hendes svar, da døren smækkede i for næsen af Preben. Han morede sig over hændelsen, og typisk for ham reflekterede han over, hvor privilegeret han var i sammenligning med de patienter, der ikke var i en tilstand, hvor de selv kunne bestemme.

Skilte han sig også ud rent lægefagligt?

- Han var meget i opposition til det biomedicinske syn på psykiske lidelser, som både dengang og i dag herskede på Riget. Han havde et stærkt blik for, at man ikke kan reducere mennesker til hjerne og biologiske processer, men skulle se dem i samspillet med det psykologiske og sociale.

Hvordan har han påvirket dig som menneske og fagperson?

- Han har givet mig med, at vi skal gå på jorden, som han sagde, og ikke distanceres os fra folk. Han lærte mig også meget i sin måde at forvalte sit fag på. Både i forhold til autoriteter, patienter og medarbejdere. Og ikke mindst i hans grundlæggende respekt for mennesket. Den respekt er helt afgørende. Som leder var hans udgangspunkt, at patienterne skal behandles godt, og det blev de, når medarbejderen blev behandlet godt.

Hvad er det for en arv, han efterlader sig, som psykologer og læger bør tage til sig?

- Anerkendelsen og valideringen af andre mennesker og deres følelser. I sin grundholdning signalerede han, at enhver er specialist i sit eget liv. Preben var modstander af mønstergenkendelsen, hvor man reducerer folk til deres diagnoser, sådan at fx alle depressive eller transvestitter er ens. Det er de ikke, og det kræver menneskelig spændvidde at møde diversiteten i den menneskelige psykologi.

Preben Hertoft (1928-2017)

- Psykiater, overlæge og Danmarks første professor i klinisk sexologi
- Overlæge på den nyoprettede Sexologisk Klinik på Rigshospitalet i 1986
- Udgav landets første lærebog i faget, *Klinisk Sexologi* (1976), og derudover en lang række fag- og lærebøger